

ĐẠI HỌC QUỐC GIA HÀ NỘI
TRƯỜNG ĐH KHOA HỌC TỰ NHIÊN

ĐỀ THI TUYỂN SINH VÀO LỚP 10
TRƯỜNG THPT CHUYÊN KHTN NĂM 2021

Đề chính thức

MÔN THI: NGỮ VĂN

Thời gian làm bài: 75 phút (Không kể thời gian phát đề)

Đề thi gồm: 02 trang

A. PHẦN BẮT BUỘC ĐỐI VỚI MỌI THÍ SINH

Câu I (3 điểm)

1. Trắc nghiệm (1 điểm)

Chọn một trong bốn phương án A, B, C, D để trả lời các câu hỏi sau:

a) Truyện ngắn *Chiếc lược ngà* là của tác giả nào?

- A. Kim Lân B. Nguyễn Quang Sáng C. Nguyễn Dữ D. Nam Cao

b) Tác phẩm nào sau đây có cùng thể thơ với bài thơ *Ánh trăng*?

- A. Sang thu B. Con cò C. Đồng chí D. Bếp lửa

c) Bài thơ nào bắt đầu bằng hình ảnh *mặt trời*?

- A. Nói với con B. Đoàn thuyền đánh cá C. Nhớ rừng D. Ông đồ

d) Từ nào không cùng nhóm nghĩa với các từ còn lại?

- A. Thông thạo B. Thông thái C. Thông minh D. Thông tuệ

2. Tiếng Việt (2 điểm)

Chỉ ra và nêu hiệu quả nghệ thuật của các biện pháp tu từ trong đoạn thơ sau:

Quê hương tôi có con sông xanh biếc

Nước gương trong soi tóc những hàng tre

Tâm hồn tôi là một buổi trưa hè

Tỏa nắng xuống lòng sông lấp loáng

(Tế Hanh, *Nhớ con sông quê hương*)

Câu II (2 điểm)

Đại văn hào Ban-dắc đã từng nói: “*Không một tài năng vĩ đại nào thiếu đi được ý chí mạnh mẽ*”.

Từ ý kiến trên, em hãy viết một đoạn văn khoảng 10 câu trình bày suy nghĩ của mình về sức mạnh của ý chí trong cuộc sống.

B. PHẦN TỰ CHỌN (Thí sinh chọn một trong hai câu III a hoặc III b để làm bài)
Câu III a (5 điểm)

(...) *Ta làm con chim hót
 Ta làm một cành hoa
 Ta nhập vào hòa ca
 Một nốt trầm xao xuyến.*

*Một mùa xuân nho nhỏ
 Lặng lẽ dâng cho đời
 Dù là tuổi hai mươi
 Dù là khi tóc bạc.*

(Thanh Hải, *Mùa xuân nho nhỏ*, Ngữ văn 9, Tập hai, NXB Giáo dục Việt Nam, 2020, trang 56)

Em hãy viết một đoạn văn có độ dài khoảng 18 - 20 câu phân tích đoạn thơ trên để làm rõ ước nguyện chân thành của nhà thơ được cống hiến cho cuộc đời.

Câu III b (5 điểm)

(...) *Văng lạng đến phát sợ. Cây còn lại xơ xác. Đất nóng. Khói đen vờ vờ từng cụm trong không trung, che đi những gì từ xa. Các anh cao xạ có nhìn thấy chúng tôi không? Chắc có, các anh ấy có những cái ống nhòm có thể thu cả trái đất vào tầm mắt. Tôi đến gần quả bom. Cảm thấy có ánh mắt các chiến sĩ dõi theo mình, tôi không sợ nữa. Tôi sẽ không đi khom. Các anh ấy không thích cái kiểu đi khom khi có thể cứ đàng hoàng mà bước tới.*

(...) *Tôi dùng xẻng nhỏ đào đất dưới quả bom. Đất rắn. Những hòn sỏi theo tay tôi bay ra hai bên. Thình thoảng lưỡi xẻng chạm vào quả bom. Một tiếng động sắc đến gai người, cửa vào da thịt tôi. Tôi rùng mình và bỗng thấy tại sao mình làm quá chậm. Nhanh lên một tí! Vỏ quả bom nóng. Một dấu hiệu chẳng lành. Hoặc là nóng từ bên trong quả bom. Hoặc là mặt trời nung nóng.*

(...) *Hồi còi thứ hai của chị Thao. Tôi nép người vào bức tường đất, nhìn đồng hồ. Không có gió. Tim tôi cũng đập không rõ. Dường như vật duy nhất vẫn bình tĩnh, phớt lờ mọi biến động chung là chiếc kim đồng hồ. Nó chạy, sinh động và nhẹ nhàng, đề lên những con số vĩnh cửu. Còn đàng kia, lửa đang chui bên trong cái dây mìn, chui vào ruột quả bom...*

Quen rồi. Một ngày chúng tôi phá bom đến năm lần. Ngày nào ít: ba lần. Tôi có nghĩ tới cái chết. Nhưng một cái chết mờ nhạt, không cụ thể. Còn cái chính: liệu mìn có nổ, bom có nổ không? Không thì làm cách nào để châm mìn lần thứ hai? Tôi nghĩ thế, nghĩ thêm: đứng cẩn thận, mảnh bom ghim vào cánh tay thì khá phiền. Và mở hôi thấm vào môi tôi, mẩn mẫn, cát lạo xạo trong miệng.

(Lê Minh Khuê, *Những ngôi sao xa xôi*, Ngữ văn 9, Tập hai, NXB Giáo dục Việt Nam, 2020, trang 117, 118)

Em hãy viết một đoạn văn có độ dài khoảng 18 - 20 câu phân tích đoạn trích trên để làm rõ tâm lí của nhân vật Phương Định trong một lần phá bom.

HẾT

Cán bộ coi thi không giải thích gì thêm.

Đáp án đề thi lớp 10 môn Văn trường Chuyên KHTN Hà Nội (ĐH Khoa học tự nhiên) 2021

A. PHẦN BẮT BUỘC ĐỐI VỚI TẤT CẢ THÍ SINH

Câu I:

Cách giải:

1. Trắc nghiệm:

a. B b. A c. B d. A

2. Tiếng Việt

- Biện pháp tu từ so sánh: "Tâm hồn tôi là một buổi trưa hè".
- Biện pháp nhân hóa: "soi", "tóc".
- Biện pháp ẩn dụ: "nước gương trong".

=> Tác dụng:

- Các biện pháp tu từ đã thổi hồn vào sự vật, hiện tượng; làm cho sự vật, hiện tượng trở nên sống động, như một sinh thể có hồn.
- Hình ảnh hàng tre yếu điệu giống như một cô thiếu nữ.
- Cái nắng của buổi trưa hè là nắng gắt, như tâm hồn tràn đầy nhựa sống và tình yêu thiết tha với quê hương của tác giả vậy. Nó mở ra một khung cảnh trữ tình đầy duyên dáng. Nắng không "chiếu", không "soi", mà là "tỏa", có lẽ chỉ từ tỏa mới có thể diễn tả được hết cái tấm lòng bao la muốn tỏa sáng trọn vẹn dòng sông quê. Sức nóng của mùa hè- sức sống của tác giả, điều đó đã nuôi dưỡng tâm hồn ông, vun đắp những khát vọng

đẹp và biết bao nhiêu vần thơ hay về quê hương.

--> Gọi lên tình yêu quê hương, đất nước: nhà thơ như hòa mình cùng với nắng, với dòng sông quê hương, soi chiếu chính mình trong dòng sông quê hương.

Câu II:

Cách giải:

I. Mở bài:

- Dẫn dắt, nêu vấn đề cần nghị luận: ý chí nghị lực sống của con người.
- Không một tài năng vĩ đại nào thiếu đi được ý chí mạnh mẽ.

II. Thân bài:

*** Giải thích khái niệm, câu nói**

- Ý chí là bản lĩnh, sự dũng cảm và lòng quyết tâm cố gắng vượt qua thử thách dù khó khăn, gian khổ đến đâu để đạt được mục tiêu đề ra.
- Người có ý chí nghị lực là người có ý chí sức sống mạnh mẽ, luôn kiên trì, nhẫn nại vượt qua những khó khăn, chông gai trong cuộc đời để vươn lên, khắc phục hoàn cảnh đi đến thành công.

=> Khẳng định câu nói của Ban – dắc: Không một tài năng vĩ đại nào thiếu đi được ý chí mạnh mẽ là hoàn toàn đúng đắn.

*** Biểu hiện**

- Nghị lực của con người không phải trời sinh ra mà có, nó xuất phát và được rèn luyện từ gian khổ của cuộc sống. Dẫn chứng: Nguyễn Sơn Lâm...
- Luôn biết khắc phục hoàn cảnh khó khăn bằng cách tự lao động, mưu sinh, vừa học vừa làm, tự mở cho mình con đường đến tương lai tốt đẹp.

*** Vai trò, ý nghĩa của ý chí nghị lực**

- Nghị lực giúp con người đối chọi với khó khăn, vượt qua thử thách của cuộc sống một cách dễ dàng hơn. Ví dụ: Bill Gate,...
- Có niềm tin vào bản thân, tinh thần lạc quan để theo đuổi đến cùng mục đích, lí tưởng sống
- Thay đổi được hoàn cảnh số phận, cuộc sống có ích, có ý nghĩa hơn
- Trở thành những tấm gương về ý chí, nghị lực vượt lên số phận.
- Người có ý chí nghị lực sẽ luôn được mọi người ngưỡng mộ, cảm phục, đồng thời tạo được lòng tin ở người khác.

*** Bình luận, mở rộng**

- Phê phán những người không có ý chí, nghị lực:

+ Những người chưa làm nhưng thấy khó khăn đã nản chí, thấy thất bại thì hủy hoại và sống bất cần đời. => Lối sống cần lên án gay gắt.

* Bài học nhận thức và hành động

- Cuộc sống nhiều gian nan, thử thách thì nghị lực sống là rất quan trọng.
- Cần phải học cách rèn luyện mình để có thể vững vàng và trưởng thành hơn sau mỗi lần vấp ngã
- Rèn luyện ý chí, nghị lực, luôn biết vươn lên, vượt qua khó khăn trong cuộc sống
- Lên án, phê phán những người sống mà không có ý chí nghị lực, không có niềm tin về cuộc sống.
- Học tập những tấm gương sáng để đi tới thành công.

III. Kết đoạn:

- Khẳng định lại vai trò quan trọng của ý chí nghị lực trong cuộc sống
- Khẳng định câu nói của Ban – đặc là hoàn toàn đúng đắn.
- Liên hệ bản thân

B. PHẦN TỰ CHỌN

Câu III. A

Cách giải:

1. Mở đoạn

- Giới thiệu tác giả Thanh Hải, bài thơ Mùa xuân nho nhỏ.
- Ước nguyện được cống hiến cho đời của tác giả
- Vị trí: Thuộc khổ thơ thứ 4 và khổ thơ thứ 5 của bài thơ.

2. Thân đoạn

a. Khổ thơ thứ 4

- Ước muốn của tác giả: trở thành con chim, làm cảnh hoa: những thứ giản dị mà đẹp để tô điểm cho cuộc đời một cách thâm lặng mà ý nghĩa.

- Điệp cấu trúc câu: “Ta làm...” nhấn mạnh khát vọng sống hòa nhập vào cuộc sống của đất nước, cống hiến phần tốt đẹp, dù nhỏ bé, của mình cho cuộc đời chung, cho đất nước.

- Muốn mang đến cho cuộc đời những giai điệu đẹp đẽ, ý nghĩa. Trong bản nhạc rộn rã của cuộc đời, tác giả chỉ muốn làm một nốt trầm nhưng cũng đủ làm xao xuyến lòng người. → Thể hiện sự khiêm tốn.

→ Một ước mơ nho nhỏ, chân tình, không cao siêu vĩ đại mà gần gũi quá, khiêm tốn và đáng yêu. Hình ảnh nhuần nhị, tự nhiên, chân thành, giọng thơ nhẹ nhàng, êm ái, ngọt ngào.

b. Khổ thơ thứ 5

- Khao khát cống hiến của tác giả: muốn được dâng hiến tuổi trẻ của mình cho đất nước xuyên suốt cuộc đời của mình dù là khi đang trong độ tuổi hai mươi thanh xuân tươi đẹp hay khi mái tóc đã bạc trắng.

- “Lặng lẽ”: sự cống hiến trong âm thầm, yên lặng nhưng nồng nhiệt, hết mình, không phô trương.

- Điệp từ “dù là” như là một lời hứa, cũng là một lời tự nhủ với lương tâm sẽ mãi mãi là mùa xuân nho nhỏ trong mùa xuân rộng lớn của quê hương, đất nước.

→ Bốn câu thơ thể hiện tình yêu thương, một lời hứa, một lời tự nhủ với bản thân sẽ sống hết mình và cống hiến nhiệt tình cho tổ quốc mến yêu bằng cả cuộc đời mình - Một mùa xuân nho nhỏ.

3. Kết đoạn

Khái quát lại giá trị nội dung, nghệ thuật của đoạn trích và tác phẩm.

Câu III. B

Cách giải:

1. Mở đoạn

- Giới thiệu vài nét về tác giả Lê Minh Khuê và truyện ngắn Những ngôi sao xa xôi.

- Giới thiệu khái quát về đoạn trích và tâm lí của nhân vật Phương Định trong một lần phá bom.

2. Thân đoạn:

Giới thiệu nội dung đoạn trích và nêu cảm nhận chung về tâm lí của nhân vật Phương Định trong một lần phá bom.

- Tâm lí của nhân vật Phương Định trong một lần phá bom:

+ Không gian xung quanh: Văng lạng đến phát sợ khói đen vật vờ từng cụm mây bay âm âm ở xa...Câu ngắn gợi hoàn cảnh khốc liệt của chiến trường.

+ Mặc Phương Định đã ” quen rồi”. Mỗi ngày phá bom 5 lần ngày nào ít thì 3 lần, nhưng khi đến gần quả bom vẫn thấy sợ -> Lòng tự trọng khiến cô vượt lên trên nỗi sợ hãi ” cảm thấy ánh mắt chiến sĩ đang dõi theo mình tôi không sợ nữa. Tôi sẽ không đi khom. Các anh ấy không thích cái kiểu đi khom. Khi có thể cứ đàng hoàng mà bước tới” -> Cảm giác rất chân thực Phương Định sẵn sàng đối mặt với công việc một cách tự tin đầy kiêu hãnh.

- Khi thực hiện các thao tác phá bom.

+ Mọi công việc cô làm được miêu tả hết sức tỉ mỉ chân thực cụ thể mọi cảm giác của Phương Định trở lên sắc nhọn: “Thình thoảng lưới xẻng chạm vào quả bom một tiếng động sắc đến gai người cửa vào da thịt tôi. Tôi rùng mình và bỗng thấy tại sao mình làm quá chậm. Nhanh lên một tí! Vỏ quả bom nóng một dấu hiệu chẳng lành”.

+ Kề bên cái chết im lìm bất ngờ hiểm nguy có thể đến ngay tức khắc cô đã cảm nhận chính xác trong từng thao tác chạy đua với thời gian vượt qua thân chết: Đào đất đặt gói thuốc mình bên cạnh quả bom dòng dây cháy chậm chậm chậm trở về chỗ ẩn nấp.

- Lúc chờ quả bom nổ: Cảm giác căng thẳng chờ đợi đến nghẹt thở cô nghe thấy các tiếng tích tắc của đồng hồ đê nên những con số vĩnh cửu, cô có nghĩ đến một cái chết nhưng mờ nhạt điều quan trọng với cô là liệu mình có nổ không, bom có nổ không, không thì làm thế nào để châm mìn lần hai -> Đó là lòng dũng cảm và ý thức trách nhiệm cao, luôn hoàn thành trách nhiệm tốt dù có phải hi sinh suy nghĩ ấy đã truyền cho người đọc cảm xúc yêu quý khâm phục, trân trọng Phương Định nói riêng và các cô gái Thanh niên xung phong nói chung, khao khát chữa lành những vết thương chiến tranh để thông đường cho ô tô vượt Trường Sơn tiến thẳng vào Miền Nam đánh Mỹ.

- Khi bom nổ: “Một thứ tiếng kì quái đến vang óc” ngực tôi nhói, mắt cay mãi mới mở ra được, mùi thuốc bom buồn nôn. Ba tiếng nổ nữa tiếp theo” Cô và đồng đội đã chiến thắng mảnh bom xé không khí lao và rít vô hình trên đầu trong trận phá bom ấy, một đồng đội của cô là Nho đã bị thương chứng tỏ sự mất mát hi sinh các cô phải gánh chịu nhưng trên hết các cô nói chung và Phương Định nói riêng thật gan góc kiên cường đầy bản lĩnh.

=> Có thể nói, xây dựng nhân vật Phương Định, Lê Minh Khuê đã chọn được những phương thức trần thuật hợp lí khi nhà văn đặt điểm nhìn vào nhân vật chính của mình để nhân vật tự kể chuyện. Nhờ vậy, nghệ thuật miêu tả tâm lí nhân vật – tâm lí Phương Định

đạt đến độ tinh tế nhất. Ngôn ngữ trần thuật qua nhân vật chính làm cho tác phẩm có giọng điệu, ngôn ngữ tự nhiên gần với khẩu ngữ, trẻ trung, nữ tính...

3. Kết đoạn

- Nêu đánh giá, cảm nhận của em về tâm lí của nhân vật Phương Định trong một lần phá bom.
- Liên hệ vai trò của tuổi trẻ hiện nay trong việc bảo vệ đất nước.